

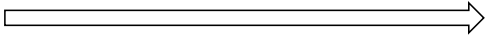
**Mit liv
Mit hjem
Min hverdag**

At arbejde aktiverende
og livgivende
i demensomsorgen

Ergoterapeut
Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk

Fødsel.....død

Erfaringer
Møder med andre personer
Oplevelser
Glæder – sorger
Viden
Opdragelse
Normer
Osv.....

Jeg bærer livet i mig –
(alle mine ressourcer)
som fugle i et bur

Udfordring:
At styrke
mulighederne for at
lukke livs-fuglene
ud af buret

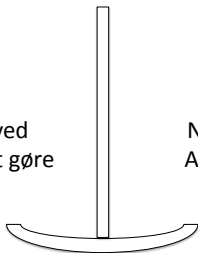

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

Hvornår synes vi, at "Vi er færdige...." ??

Sved
At gøre

Nærvær
At være

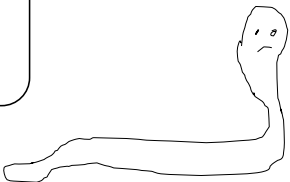
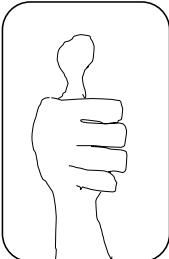

"Først det sure - så det sjove"

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

Go home
Orm.....

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

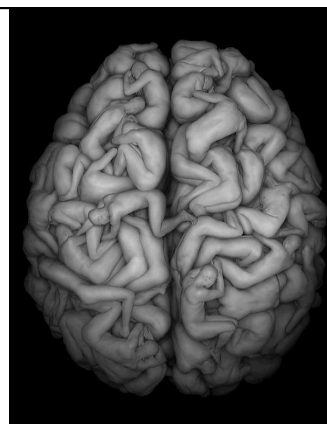
Som omsorgspersonale er vi med til at lukke buret op ....
 Enten for en dejlig sangfugl - eller en ildsprudende drage...

Vi er på vej væk fra en forståelse af demens som:

Personens adfærd er forårsaget af "defekt" i hjernen.

Der er ingen kur – derfor er der ikke noget vi kan gøre....

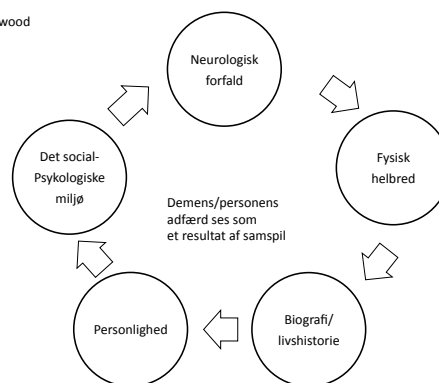

Tom Kitwood

Engelsk psykolog – har forsket i demens

Flyttet fokus fra en snæver bio-medicinsk forståelse af demens – til en forståelse af sammenhænge mellem:

Kitwood

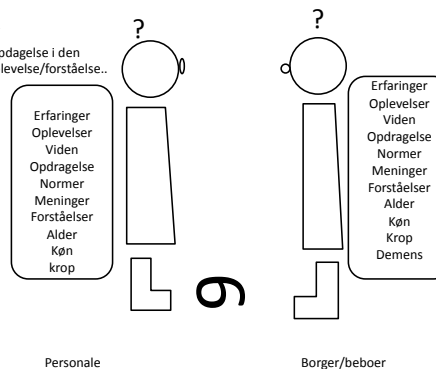

Værktøj til kommunikation/ mødet med personen

Rygsæk

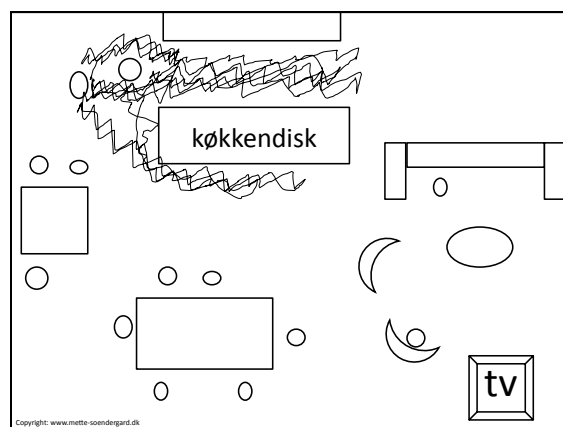
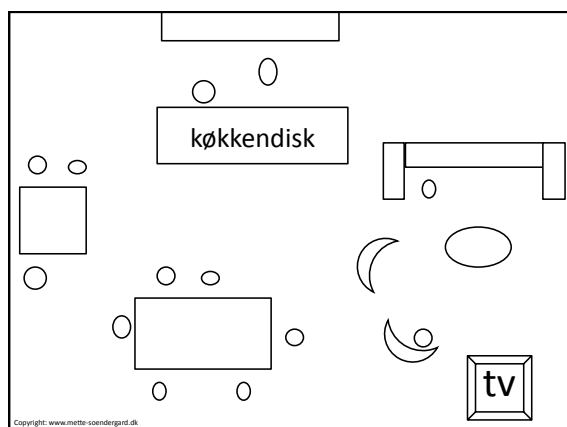
At gå på opdagelse i den andens oplevelse/forståelse..

Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk
 copyright

Fokus på:

- Nærvær
- Kontakt
- At blive set og hørt
- Aktivitet
- Meningsfuldhed
- At have en identitet

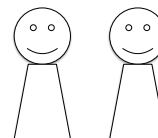
Flyt opgaven tæt på borgeren

Lægge lagkage sammen

Mette Søndergaard
www.mette-soendergard.dk
copyright

Flyt opgaven hen til beboeren/beboerne

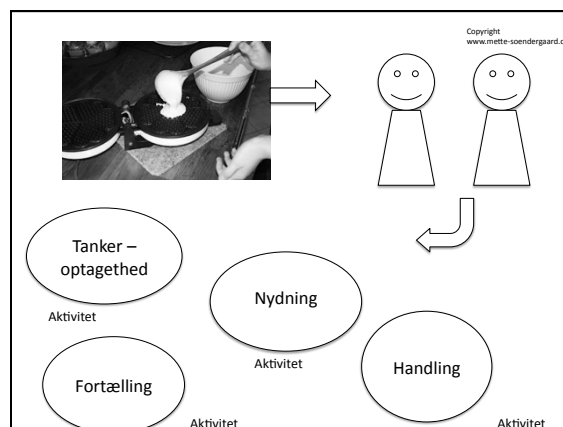

Mette Søndergaard
www.mette-soendergard.dk
copyright

Når opgaven flyttes hen til beboerne – flytter vi med!!!!
 Mulighed for nærvær – kommunikation – handling og sansestimuli

Mette Søndergaard
 www.mette-soendergaard.dk
 copyright

Nydning,
 det er sanserne vi snakker om!!

Smag: chokolade, lakrids, popcorn, stikkelsbær...

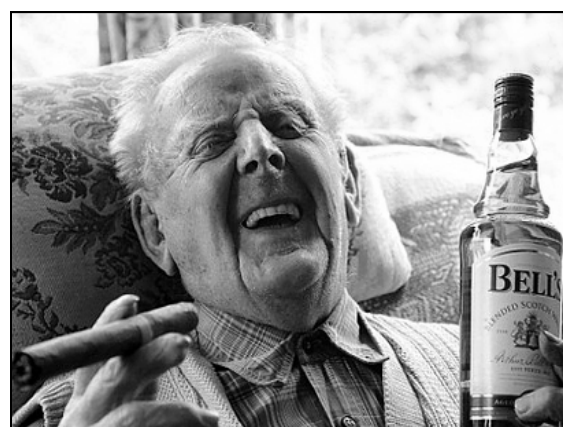
Lugt/duft: Parfume, diesel, hest, persille, jord, skosværte..

Lyd: Bestemt musik, sang, urets tikken, regn på ruden.....

Ser: Havet, fjeldet, børn, kunst, blomster, glansbilleder....

Kroppens følesans: Holde hånd, fodbad, rygmassage, sol...

Mette Søndergaard
 www.mette-soendergaard.dk
 copyright

Kan vi sætte
Nydning
 på dagsordenen som aktivitet
 til meget svækkede beboere?

• **Smag:**
 Cuba-bar, lys chokolade, blå-lys, finsk sød lakrids,

• **Duft-lugt:**
 Hestehår, sadeltøj, hør, blå-røg, høstbindegarn, appelsinduft, kanel,

• **Syn:**
 Fotos af mine børn, mand, hest og hund, glansbilleder, påklædningsdukker, blomster,

• **Følesans:**
 Frisk luft på huden, sol på huden, varmt tæppe, varmt vand, fodbad, massage på ryg og skuldre,

• **Lyd:**
 Min mands stemme, Beatles, Sabya, regn på ruden, blæst i trækrone, sang,

Nydning
Mette Søndergaard

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

Jeg har stadig behov
 for at opleve:

- Der er brug for mig
- Der er indhold i tiden
- Bruge mine ressourcer

Beskæftigelse

Mette Søndergaard
 www.mette-soendergaard.dk
 copyright

Sæt du dig bare her
 så skal jeg nok ordne det....

Mette Søndergaard
 www.mette-soendergaard.dk
 copyright

Vi er ikke skabt til at stå på pause hele tiden

*Roder – piller – flytter på ting –
kaldet – går væk – sover –
ressourcer visner – værdiløshed....
angst
får
plads...*

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

Jeg er ikke færdig med at bruge mig selv:

Accept

giv mig noget andet

Copyright: www.mette-soendergaard.dk

Bliv ved med at være NYSGERRIG –
al adfærd er kommunikation

Han gør det ikke
FORDI han har demens
men fordi det har
en betydning

Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk
©2014

”Skal jeg hjælpe dig, Ruth?...”

At ”passe på” opgaver som kan give mening for beboere

Tørre borde af.....

Hvem vander potteplanterne? Nipper dem? Spørger vi beboerne om blomsterne trænger?

Feje krummer op når vi har spist – har vi en fejekost?

Sætte varer på plads – hvem sætter Hørkram-varer på plads?

Rengøring i lejlighederne – er beboerne med hjemme..

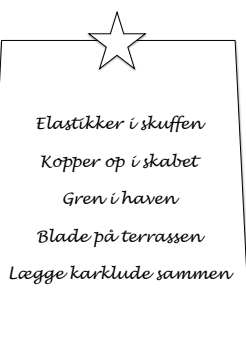
Rulle bandager op – ejermanen eller anden beboer....

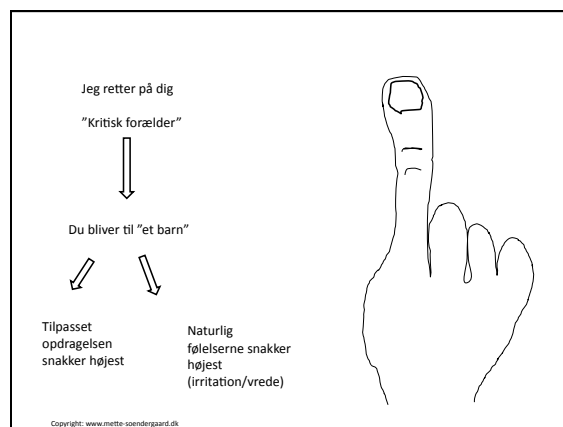
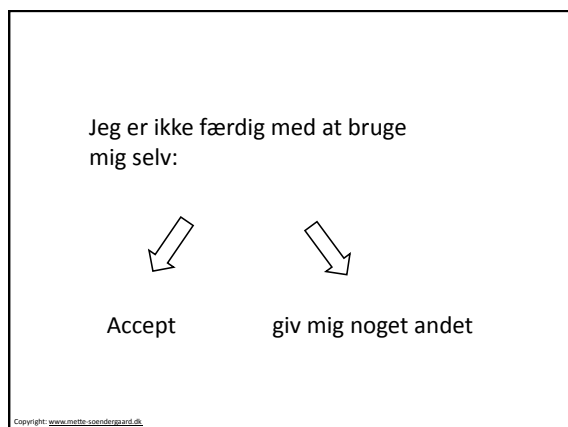
Arrangere småkager/slik i lille skål

Hvad bruger jeg hænderne til lige nu....?
Kan en beboer gøre dette her? Give mig et godt råd?

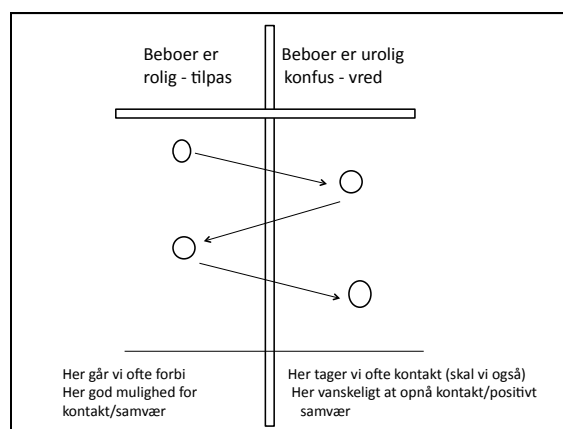
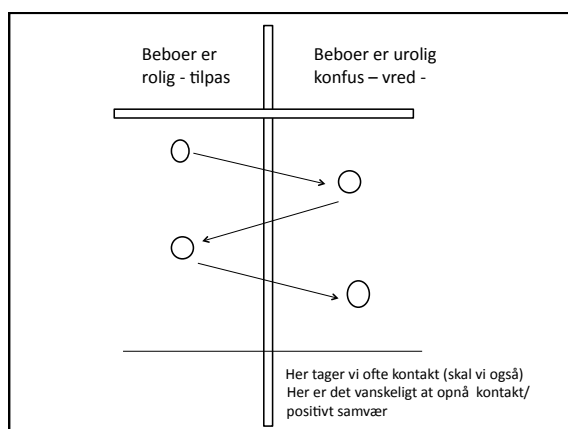

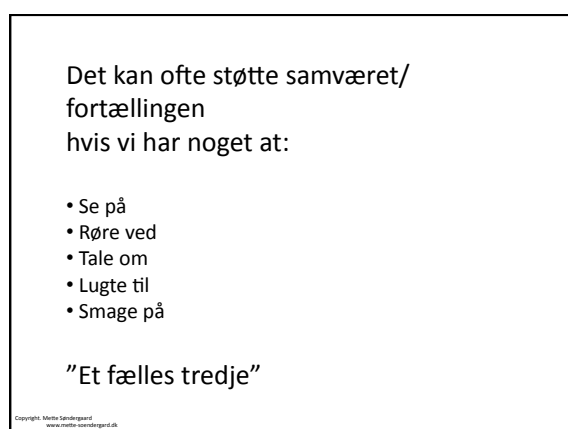
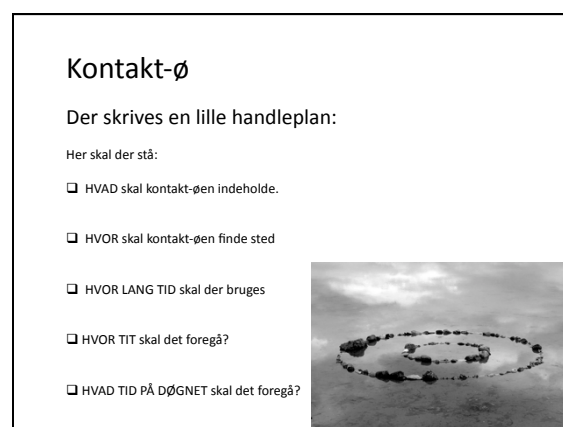
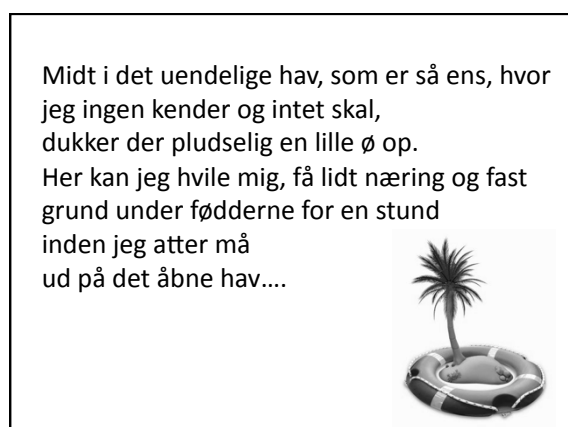
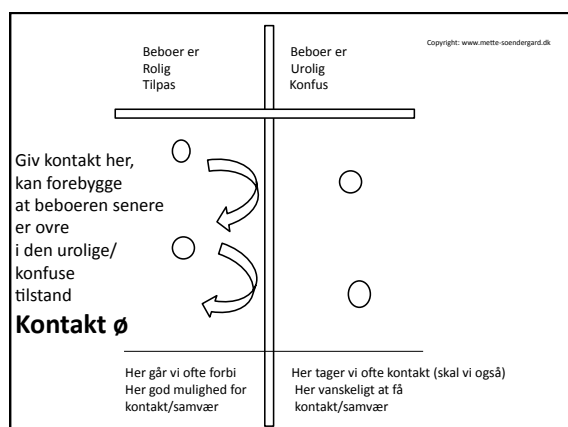
Copyright: www.mette-soendergaard.dk

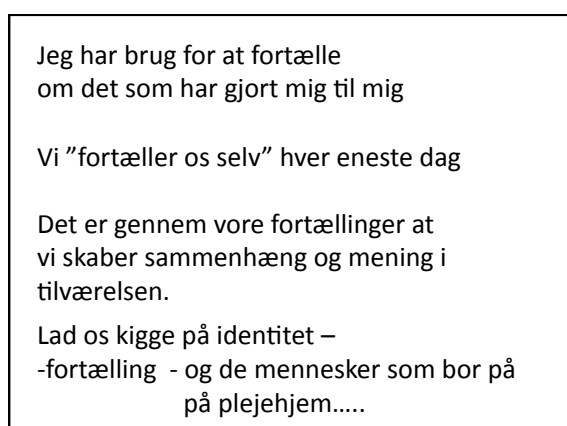

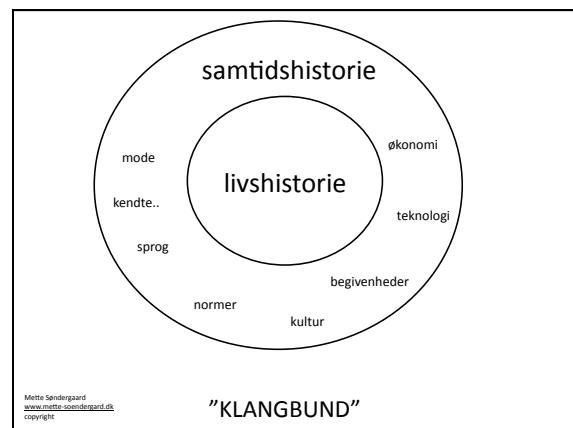
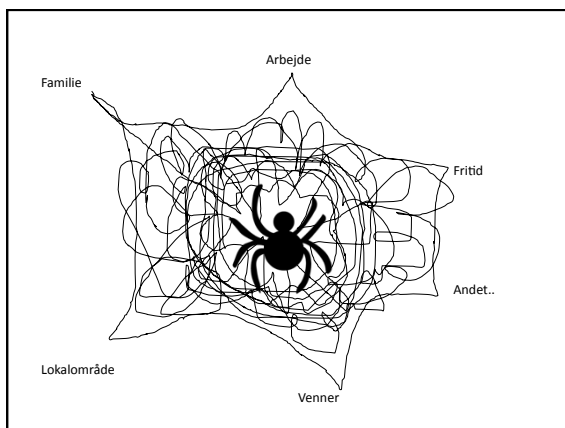
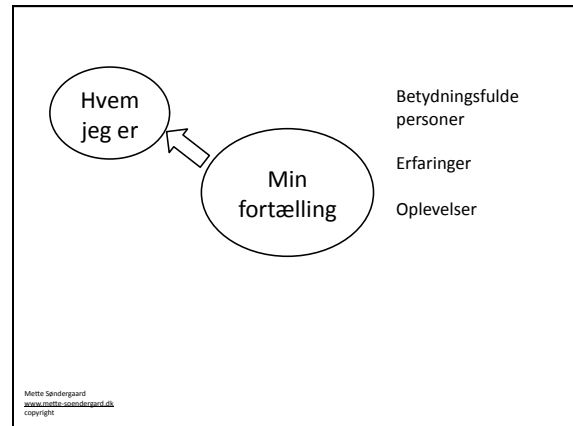
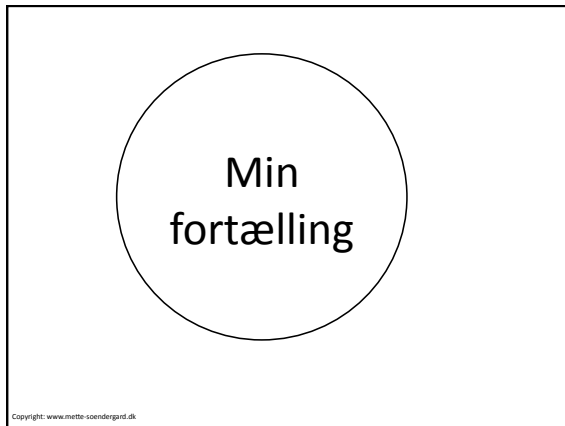
Uro
(og vrede)
kan
(ofte)
forebygges

Livshistorie – hvad har vi? – hvordan bruger vi den?

LIVSPLAKAT - FLEISBOLLEBØRNE ØSTERVANG - FREDERIKSBERG, 2011

Hedda Selin
født Thorsteinson

1888: Hedda Selin Thorsteinson blev født den 11. januar 1888 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Hun var den første af tre søstre. Hendes far var tømrer og hendes mor var hjemmehjælper.

1900: Hedda Selin Thorsteinson blev gift med den 22-årige tømrer og senere arkitekt, Carl Christian Selin, den 11. januar 1900 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. De blev gift i Lundeby Kirke.

1901: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres første barn, den 11. januar 1901 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1902: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres andet barn, den 11. januar 1902 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1903: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tredje barn, den 11. januar 1903 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1904: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres fjerde barn, den 11. januar 1904 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1905: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres femte barn, den 11. januar 1905 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1906: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres sjette barn, den 11. januar 1906 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1907: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres syvende barn, den 11. januar 1907 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1908: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres ottende barn, den 11. januar 1908 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1909: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres niende barn, den 11. januar 1909 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1910: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tiende barn, den 11. januar 1910 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1911: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres ellevte barn, den 11. januar 1911 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1912: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tolvte barn, den 11. januar 1912 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1913: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres trettende barn, den 11. januar 1913 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1914: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres fjortende barn, den 11. januar 1914 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1915: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres femtende barn, den 11. januar 1915 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1916: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres sekstende barn, den 11. januar 1916 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1917: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres syttende barn, den 11. januar 1917 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1918: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tyttende barn, den 11. januar 1918 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1919: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tyandsende barn, den 11. januar 1919 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1920: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tredjehundredte barn, den 11. januar 1920 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

LIVSPLAKAT - FLEISBOLLEBØRNE ØSTERVANG - FREDERIKSBERG, 2011

Hedda Selin
født Thorsteinson

1888: Hedda Selin Thorsteinson blev født den 11. januar 1888 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Hun var den første af tre søstre. Hendes far var tømrer og hendes mor var hjemmehjælper.

1900: Hedda Selin Thorsteinson blev gift med den 22-årige tømrer og senere arkitekt, Carl Christian Selin, den 11. januar 1900 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. De blev gift i Lundeby Kirke.

1901: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres første barn, den 11. januar 1901 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1902: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres andet barn, den 11. januar 1902 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1903: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tredje barn, den 11. januar 1903 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1904: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres fjerde barn, den 11. januar 1904 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1905: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres femte barn, den 11. januar 1905 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1906: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres sjette barn, den 11. januar 1906 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1907: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres syvende barn, den 11. januar 1907 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1908: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres ottende barn, den 11. januar 1908 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1909: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres niende barn, den 11. januar 1909 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1910: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tiende barn, den 11. januar 1910 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1911: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres ellevte barn, den 11. januar 1911 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1912: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tolvte barn, den 11. januar 1912 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1913: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres trettende barn, den 11. januar 1913 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1914: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres fjortende barn, den 11. januar 1914 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1915: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres femtende barn, den 11. januar 1915 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

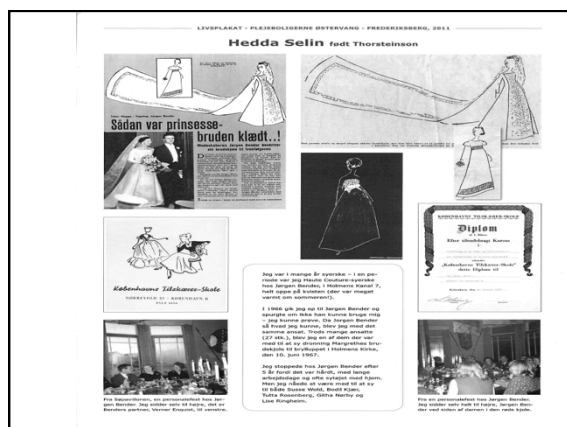
1916: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres sekstende barn, den 11. januar 1916 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1917: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres syttende barn, den 11. januar 1917 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1918: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tyttende barn, den 11. januar 1918 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1919: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tyandsende barn, den 11. januar 1919 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

1920: Hedda Selin Thorsteinson fødte deres tredjehundredte barn, den 11. januar 1920 i Lundeby, Østervang, Frederiksberg. Barnet blev døbt Carl Christian Selin.

Hvad skal der skrives i livshistorien?

Der findes ikke et endegyldigt svar på dette

Hvad skal der skrives i livshistorien?

- **Livsforløb** – (fakta) hvem hvad hvor hvornår personer – steder – tidspunkter - hændelser
- **Det betydningsfulde** – det som især har optaget mig gennem livet (religion – politik – børnene – huset – havet broderi – god økonomi – bajere og hygge -
- **Vaner/leveregler** – Minus uld på kroppen, halv mælk/halv kaffe, aftenbader, varme sokker aften, smårodehoved.....

Det betydningsfulde

De sten du fik eller selv tog med...

For at finde ind til dette, må vi have en tættere dialog med personen selv/og eller pårørende

Spørge ind til:

- Vigtige roller (familiemæssigt, arbejdsmæssigt, foreningsliv)
- Mennesker som har betydet særlig meget
- Noget som jeg er stolt over – har optaget mig – har jeg brugt tid på
- Situationer som huskes med glæde eller med sorg
- Hvor har jeg hentet styrke til at klare livets svære perioder?

En tur i Brugsen – så ”ramte vi én af Åges sten.....”

Undervandsskroget
Linolie (kogt eller rå)
Jernkølen – rust
vådslibning

Hornfisk:
April – juni
Går højt i vandet
Blink – boblekrog eller silkekrog

Ruth
Søsyg men tapper
Kaffe og en lille én
Ture til Bogense Havn..

Vi kan hente stikord ud fra livshistorien til brug i den lille hverdag.....

Ørkenfolket tuaregerne

Couscous (kuskus)
Gryderet. Semulje, kød, grøntsager.

Skorsten
Fyringskedler
Røgkanaler
Arbejdsjern
Sod
Håndkost af birkeris
Linekoste
Sodkasse
Stige

Stikord og billeder i fællesrum

Ruths oldebarn Astrid

Henning og Tutte

Pouls gård i Rødding

Rolf – Bentes elskede ven

Inspiration til aktivitet på baggrund af livshistorien

"Han kan ikke mure mere.."

Murer-ske, mursten, spand fremme
 Han kigger på/optages af tingene
 Han fortæller om erfaringer/oplevelser
 Han mærker på/rører ved tingene
 Han flytter på tingene

Copyright. Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk

"Inge kan ikke strikke mere.."

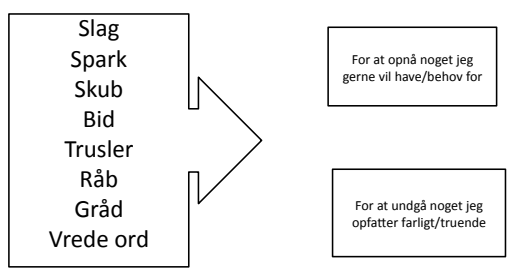
Strikketøj fremme i kurv.
 Datter/medarbejder strikker.
 Inge kigger på/optages af strikningen
 Inge spørger ind til strikkearbejdet
 Inge mærker på fastheden
 Inge giver gode råd

Copyright. Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk

Vrede – aggression .....det er menneskeligt og det handler om kommunikation

Slå
 Sparke
 Skubbe
 Bide
 Kradse
 Skrige –
 Råbe
 Skælde ud
 True
 Skældsord
 Osv
 Osv

Slag
 Spark
 Skub
 Bid
 Trusler
 Råb
 Gråd
 Vrede ord

For at opnå noget jeg gerne vil have/behov for

For at undgå noget jeg opfatter farligt/truende

Copyright. Mette Søndergaard

Når jeg bliver mødt af Jer som arbejder her....

- Bliver jeg taget alvorlig og lyttet til?
- Hører I mig? Også når jeg siger nej – stop – vent.....???
- Kan jeg selv bestemme i mit liv?

Mette Søndergaard
www.mette-soendergaard.dk
copyright

At gøre mig nysgerrig på dét DU synes, tænker, mener, har oplevet, håber på.....

Kan være svært hvis jeg synes jeg er lidt "klogere" end dig.

Mette Søndergaard
www.mette-sondergaard.dk
20090818

Har du gode ører?

Tak for nu...

Mette Søndergaard